

Előszó a tematikus blokkhoz

Idestova két és fél éve hunyt el fiatalon, tragikus hirtelenséggel Losonczi Péter barátunk, filozófustársunk. Az *Elpis* jelen száma a Péter emlékére rendezett magyar nyelvű konferencia előadásából közöl válogatást. A konferenciát „Filozófia, teológia, politika – Losonczi Péter emlékkonferencia” címmel 2016. június 29–30-án közösen rendezte az ELTE BTK és a KRE BTK. Ezt a kétnapos eseményt bő fél évvel előzte meg a Péter emlékére a belgiumi Leuvenben rendezett angol nyelvű szimpózium, ahol magyar részről Boros Gábor adott elő. Az angol szimpózium előadásai remény szerint kötet formájában jelenhetnek meg, így nagy öröm számunkra, hogy a magyar konferencia anyagának jelentős része is napvilágot láthat nyomtatásban. E helyütt is érdemes felhívni a figyelmet arra, hogy a család jóvoltából tavaly szeptember óta Péter filozófiai magánkönyvtára elérhetővé vált a filozófiatörténet, filozófiai teológia és politikafilozófia iránt érdeklődő kollégák és általában a közönség számára a Horánszky utcai Szent Ignác Jezsuita Szakkollégium szép könyvtári különtermében.

Így hát Péter könyvei hazatértek – miután betegsége folytán idő előtt hazatért Ő maga is *in patriam aeternam*. A magyar filozófustársadalom olyan barátot és kollégát veszített el benne, akit mindnyájan ismertünk a szakmában, és aki számtalan filozófiai projekt mozgatója, központi, aktív tudományszervező személyiség volt. Egyszerre tudott jelen lenni a nemzetközi és a magyar tudományban, számos, nagy nemzetközi kiadónál megjelent tanulmánykötetet szerkesztett, szakmailag szívügye volt különösen a politikafilozófia és a filozófiai teológia, a karteizianizmus mint alapvető hittételek filozófiai apológiája (ez volt Leuvenben megvédett doktori értekezésének tárgya is). A Leuvenben tanult magyar filozófusok közé tartozott, és a sors később visszahívta őt Belgiumba, ahol a Leuveni Egyetem Filozófiai Intézetében órákat is adott. Idehaza Veszprémben, Szombathelyen és a Károlin is tanított (itt vallásközi párbeszédet adott elő), folyóiratot és köteteket szerkesztett, kora újkori és politikafilozófiai tanulmányokat írt.

Még mindig nem tudjuk elhinni, hogy már nincs közöttünk. Gyakran gondolunk rá – hiszen Péter helykeresése a világban egy kicsit a magyar filozófussors tükré is. Az itt következő tanulmányok közlésével emlékezünk rá, arra is gondolva, hogy még mennyit írhatott volna Ő maga is hasonló témákról. Shālōm ‘ālekhā – וְאַתְּהָּדָּבַרְךָ יְהוָה

Vassányi Miklós

Szerencsés esetekben az életet mint életet ünnepeljük kerek születésnapot elérő kollégáinknak összeállított *Festschrift*ekben vagy folyóiratszámokban, olykor emléküik előtt tisztelgünk haláluk évfordulóján. Az utóbbi évek nem voltak kegyesek a filozófusokkal, sorra mentek el hirtelen, örökre olyan kollégák, akikre atyai barátként, idősebb testvérként tekintettünk. Vágnánk a segítő beszélgetésekre, újabb és újabb, megvitatandó művekre.

Rónay László előadására emlékszem, hallgató koromból, amikor megelőlegezte a gyászos sort, az ember elbúcsúztatja első jó emberét, a másodikat, majd egyre többeket kísér el, egyre gyakoribb vendége lesz a temetési szertartásoknak, aztán egyszer csak rajta lesz a sor. De bármennyire is nyomasztó a halál sora, legalább kultúránk mózesi-jézusi volta reményt ad a búcsúztatóknak: valamiképp így volt s így lesz jó, emberi ésszel, szívvel felfoghatatlan, de mégis. Ha „természetes” a halál. De mit tegyünk, ha a vég felől nézve a platóni-filozófusi „felkészülés a halálra” emberi, túlon túl emberi jelentést kapott, s nem is egy zsarnok császár kikényszerítette, hanem ki tudja, milyen életkényszerből fakadó, „természetellenes” a halál? *Circumdederunt me gemitus mortis*. Ekkor igazán.

Harmadéves koromban szólítottam ki először a temetőbe a halálhoz előrefutó Kardos István temetésére. Péterhez hasonló korban volt, Malebranche remélt, elmélyült kutatója. A contra naturam mivolton túl – de tudjuk egyáltalán, mi a természet? – nem látok más, közös vonást kettejükben. Péter számára a zsidó-kereszténység nemcsak kulturális keret volt, hanem mélyen megélt és gyakorolt hit. Szerető család, gyermekek vették körül. Megtalálta azt a tevékenységi területet, amelyen világra szóló eredményeket ért el. A politikai teológia kutatása, a vallásközi párbeszéd elősegítésének ügye világszerte ismertté tette nevét. Az Oxford University Press fogadta be az Aakash Singhel, a Delhi Egyetem kiváló politikai gondolkodójával közösen szerkesztett könyvsorozatot. A Leuveni Katolikus Egyetemen megrendezett emlékkonferenciára és gyászmisére Dublintól Indiáig találták fontosnak barátai, kollégái, hogy tanácsalanságukat előadásukkal, jelenlétükkel, koncelebrálással próbálják kifejezni, megosztani másokkal, a családtagokkal.

Bármennyi idő telt is el azóta, hogy Péter oldalán megdőbbszentő üzenetek szembeállítottak bennünket felfoghatatlan halálával, a döbbenet nem ült el. Doktori iskolánk, ahol felerészben végezte doktori tanulmányait, a Károli Gáspár Egyetemen közösen szervezte meg emlékkonferenciáját, amelyen az *Elpis* e mostani számának tematikus blokkját alkotó írások korábbi változatai elhangzottak előadásként. Péter édesanyja is eljött, a megnyitón ő is szólt – jó volt, hogy meg tudta tenni, hálával tartozunk érte. Értelenségünket, döbbenetünket semmi sem szüntetheti meg. Bár békévé sem oldja, de emlékezünk, emlékezzünk Losonczy Péterre, barátunkra, kollégáinkra, tanítványunkra.